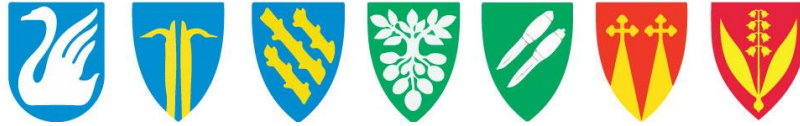

MILJØRETTET HELSEVERN IKS

Interkommunalt selskap for
Gjøvik, Vestre Toten, Østre Toten, Nordre Land, Søndre Land, Gran og Lunner

Miljørettet helsevern er en lovpålagt tjeneste i henhold til lov om folkehelsearbeid, kapittel 3, Miljørettet helsevern. Kommunens ansvar for folkehelse er hjemlet i kapittel 2 i folkehelseloven.

Miljørettet helsevern IKS vurderer forhold som kan medføre helsefare eller helsemessig ulempe utover det som normalt kan aksepteres fra en eller flere miljøfaktorer. Utgangspunkt for vurderingene er lover og forskrifter gitt etter helselovgivningen.

ÅRSRAPPORT 2020

Innhold

1.0 Sammendrag	3
2.0 Presentasjon av organisasjonen	4
2.1 Driftsform	4
2.2 Fordeling mellom kommunene	4
2.3 Ansatte	5
2.4 Faglig samarbeid.....	5
3.0 Arbeidsoppgaver/regelverk.....	6
3.1 Arbeidsoppgaver	6
3.2 Lover og forskrifter	6
3.3 Underlagsdokumenter	7
3.4 Målinger og prøveuttak.....	8
4.0 Oversikt/gjennomgang av utførte arbeidsoppgaver.....	8
4.1 Koronapandemien	8
4.2 Skoler og barnehager	9
4.3 Andre arbeidsoppgaver	10
4.3.1 Asylmottak.....	10
4.3.2 Legionella.....	10
4.3.3 Badeanlegg og lignende	10
4.3.4 Badevanns- / vassdragsovervåkning	10
4.3.5 Salongvirksomheter (tatovører, frisører, hudpleie, fotpleie, solarier m.m.)	11
4.3.6 Radon.....	11
4.3.7 Drikkevann.....	11
4.3.8 Inneklima	11
4.3.9 Tilsynsprosjekt utleieboliger.....	12
4.3.10 Støy og luftforurensing (lukt)	12
4.3.11 Slam/gjødsel	12
4.3.12 Skadedyr	12
4.4 Helse i plan	12
4.5 Samarbeid.....	12
4.5.1 Samarbeid med Mattilsynet	12
4.5.2 Folkehelseoversiktsgruppe	13
4.5.3 Kurs og faglige nettverk.....	13
5.0 Informasjon til eierkommunene.....	13

1.0 Sammendrag

Miljørettet helsevern IKS (MRHV) hadde fem årsverk fordelt på seks ansatte i 2020. Det interkommunale selskapet utfører oppgaver innen miljørettet helsevern og folkehelse i Gjøvik, Østre og Vestre Toten, Nordre og Søndre Land, Gran og Lunner kommune. Virksomheten flyttet inn i nye lokaler i Mustad Næringspark på Gjøvik i 2020.

Selskapet er underlagt lokal politisk styring med representantskap og styre. Regnskap, lønnsutbetalinger osv. gjøres av økonomiseksjonen i Gjøvik kommune. Netto driftsutgifter fordeles mellom deltakerkommunene etter innbyggertall, og driftsbudsjettet for 2020 hadde en nettoramme på kr.5 520 000,-

Det faglige ansvaret ligger hos kommuneoverlegene i kommunene. Det er regelmessige møter med kommuneoverlegene (Fagrådet for miljørettet helsevern), og disse har inngått en interkommunal stedfortrederavtale. Det har i tillegg vært faste møter med kommuneoverlegene i Gjøvik og S. Land/ V. Toten for å ivareta den samfunnsmedisinske kompetansen i selskapet.

Miljørettet helsevern IKS utfører lovpålagte oppgaver som tilsyn, rådgivning og løpende saksbehandling etter folkehelseloven, smittevernloven og strålevernloven med tilhørende relevante forskrifter.

Ordinære arbeidsoppgaver ble i stor grad utsatt i 2020 og miljørettet helsevern bisto kommuneoverlegene og kommunene med tilsyn og veiledning ifm. smittevern og fortløpende behandling av henvendelser vedr. covid-19. Det har vært tilsynsrunde i dagligvarebutikker, bensinstasjoner, lokaler til sykehotell, serveringssteder, treningsstentre m.m. og andre steder hvor publikum har meldt bekymring. Det har vært misforståelser rundt at kommuneoverlegen «godkjenner» aktiviteter og smitteverntiltak. Det er opp til ansvarlig for arrangement o.l. å sørge for at smittevernreglene etterleves. Med fortløpende dialog i fagrådet og med andre er det gjort vurderinger av aktiviteter og virksomheter som ikke er konkret beskrevet i helsemyndighetenes retningslinjer, og sendt ut informasjon vedrørende disse.

Miljørettet helsevern skal også ha oversikt over miljøforhold som har betydning for helsen, oversikt over helsetilstanden i kommunen samt ivareta helseaspektet i planlegging. Samarbeid med andre etater er viktig for å ivareta oppgavene, som prioriteres etter risiko, henvendelser og klager. Tilsyn og råd/veiledning rettet mot barnehager og skoler vil ha fokus framover.

Oppfølging av skoler og barnehager har også vært prioritert i 2020, med smitteverntilsyn i barnehager i Gjøvik, V. Toten, S. Land og N. Land, samt omfattende gjennomgang av barnehager i Lunner (3) og N. Land (4), og godkjenning av nye barnehager i S. Land og Ø. Toten.

Basseng- og badeanlegg følges opp jevnlig. Det er foretatt prøveuttak ved de mest brukte badeplassene i løpet av sommeren. Badeanlegg og badeplasser har stort sett god vannkvalitet. Det er også gitt råd og veiledning om forebygging av legionella og vannkvalitet i private brønner, og andre henvendelser vedrørende hygieniske forhold.

Ellers har det vært henvendelser vedrørende skadedyr, støy, samt fokus på helse i plan, bl.a. ifm. uttalelser til reguleringsplaner og andre planer.

I regi av Miljørettet helsevern IKS er det en tverrfaglig koordineringsgruppe for arbeid med folkehelseoversikter og utveksling av erfaringer. Miljørettet helsevern foretar den årlige oppdateringen av statistikkgrunnlaget for folkehelseoversiktene i kommunene. Det ble holdt presentasjon for kommunestyret i Gjøvik og Søndre Land kommune i 2020.

2.0 Presentasjon av organisasjonen

2.1 Driftsform

Miljørettet helsevern IKS er et interkommunalt selskap som utfører tilsyn og forvaltningsoppgaver i forbindelse med forebyggende helsearbeid etter folkehelseloven, smittevernloven, tobakksskadeloven og strålevernloven og tilhørende forskrifter.

Selskapet flyttet i desember 2020 fra Studievegen 7 på Kallerud til Mustad Næringspark AS, og inngikk ti års leiekontrakt med O. Mustad og Søn Eiendom AS om leie av lokaler (161 m²) i bygg 114, gnr. 66 bnr. 14, i Mustad Næringspark, Gjøvik, fra 01.12.2020.

Selskapet driftes iht. lov om interkommunale selskaper. Selskapet er underlagt lokal politisk styring via et eget representantskap og styre. Selskapet er registrert i Brønnøysundregistrene med organisasjonsnummer 976 112 555. Lunner ble ordinært medlem i selskapet fra 01.04.2019.

Selskapets øverste organ er Representantskapet. Kommunestyrene i de sju eierkommunene velger hver ett medlem med varamedlem til Representantskapet. Valgene følger kommunevalgperioden.

Selskapet skal ha et styre på åtte medlemmer med varamedlemmer som velges av representantskapet etter forslag fra eierkommunene (sju styremedlemmer – ett medlem fra hver kommune) og de ansatte (ett styremedlem). Styrets medlemmer og varamedlemmer oppnevnes for fire år om gangen. Styret velger selv leder og nestleder.

Økonomiseksjonen i Gjøvik kommune er selskapets regnskapsfører og foretar innkreving av utestående fordringer, lønnsutbetalinger, samt skattetrekk, trekk av feriepenger, pensjonspremie m.v., samt alle utbetalinger etter anvisning fra selskapets daglige leder. Selskapets revisor er Innlandet Revisjon IKS.

Netto driftsutgifter fordeles mellom kommunene Gjøvik, Vestre Toten, Østre Toten, Søndre Land, Nordre Land, Gran og Lunner etter folketall. Overføringer fra kommunene var til sammen kr. 5 300 000,-.

2.2 Fordeling mellom kommunene

Ifølge selskapsavtalen skal nettoutgiftene fordeles mellom eierkommunene etter en fordelingsnøkkel iht. selskapsavtalen.

Tabell 1. Fordeling mellom kommunene.

Kommune	Gjøvik	Ø. Toten	V. Toten	N. Land	S. Land	Gran	Lunner	Sum
Eierandel i %	32,6	15,8	14,2	7,2	6,0	14,6	9,6	100%
Betalt 2020	1 727 800	837 400	752 600	381 600	318 000	773 800	508 800	5 300 000

Driftsbudsjettet for 2020 hadde en bruttoramme på NOK 5 926 000 og en netto ramme på kr. 5 520 000,-.

I 2020 ble det budsjettet med å benytte kr. 300 000,- av selskapets disposisjonsfond, men disse midlene ble ikke benyttet og tilbakeført til fondet som pr 31.12.2020 utgjorde kr. 2 438 666,-. Mindreforbruket fra 2019 var da også tilbakeført til fondet.

2.3 Ansatte

Etaten har fem stillingshemler som utgjør fem årsverk, fordelt på fem fast ansatte. Da Lunner ble med i selskapet, ble det bestemt at det skulle være faste kontaktpersoner for kommunene, samtidig som oppgaver og prosjekter skal løses i fellesskap.

Tabell 2. Oversikt over ansatte i 2020.

Navn	Stillingsbetegnelse	Stillingsbrøk	Kommune
Randi Haugen	Daglig leder	100 %	
Grethe Hegstad	Avd. ingeniør	100 %	Gran og Lunner
Ingunn Sandvik	Avd. ingeniør	100 %	Vestre Toten og Søndre Land (Ø. Toten 1. halvår)
Siren Gaden Rossemyr	Avd. ingeniør	100 %	Gjøvik
Miriam T. Strøm	Avd. ingeniør	50 %, 100 % fra 01.11.20	Nordre Land og Østre Toten
Ian Gustad	Avd. ingeniør	50 % (sluttet 18.11.20)	(Søndre Land)
Vikarer/ekstra			
Nina Søndmør	Avd. ingeniør	100 % vikariat fra 12.10.20 t.o.m. 04.12.20	Hovedsakelig tilsyn i barnehager
Jon Brevik	Seniorkonsulent	Ca. 2 dager i uka	

2.4 Faglig samarbeid

Det faglige ansvaret ligger hos kommuneoverlegen i den enkelte deltakerkommunen. De har alle delegert myndighet fra kommunestyrene i tillegg til den myndighet som er gitt direkte gjennom lovverket. Den samfunnsmedisinske kompetansen i selskapet ivaretas av kommuneoverlegene fra eierkommunene etter andel i selskapet.

Det avholdes vanligvis regelmessige møter mellom kommuneoverlegene og ingeniørene ved Miljørettet helsevern IKS (Fagrådet for miljørettet helsevern). Her planlegges, koordineres og samordnes arbeidet til ingeniørene i det interkommunale selskapet. Felles oppgaver for kommuneoverlegene/selskapet drøftes, samt drøfting av enkeltsaker, felles uttalelser til aktuelle saker, regelverksendringer m.m. Under koronapandemien har det vært gjennomført oftere (hver 14. dag) og kortere møter på Teams.

Det er også etablert en folkehelseoversiktsgruppe med samarbeid om folkehelseoversikter og felles satsningsområder innen folkehelsearbeidet. Det har vært begrenset med møter gjennom året pga. pandemien. Representanter fra Innlandet Fylkeskommune og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) har deltatt på flere av møtene.

Kommuneoverlegene har interkommunal stedfortrederavtale og er stedfortreder for hverandre ved ferier og annet fravær. Kommuneoverlegen i Gjøvik og kommuneoverlegen i S. Land/ V. Toten har hatt faste møter med miljørettet helsevern ca. hver 14. dag på Teams.

Miljørettet helsevern IKS har egne hjemmesider (www.mrhv.no) med utfyllende informasjon om arbeidsområdene, og hvor nyheter blir lagt ut. Miljørettet helsevern IKS kan også følges på Facebook.

3.0 Arbeidsoppgaver/regelverk

3.1 Arbeidsoppgaver

Våre viktigste arbeidsoppgaver er å føre tilsyn med virksomheter og forhold som omfattes av folkehelseloven og smittevernloven med tilhørende forskrifter, ha oversikt over miljøforhold som har betydning for helsen, ha oversikt over helsetilstanden i kommunen, samt å ivareta helseaspektet i samfunnsplanleggingen.

Miljørettet helsevern IKS gir råd og veiledning, utfører tilsyn (inspeksjoner og revisjoner), prøveuttak og målinger, mottar meldinger og søknader om godkjenning fra virksomheter hvor det er krav om dette og saksbehandler disse. Vi gir også uttalelser til plansaker på ulike nivå (utslippstillatelser, reguleringsplaner, byggesaker osv.), og behandler klagesaker fra publikum.

Hovedoppgaver er oppfølging av barns og elevers arbeidsmiljø i skoler og barnehager, forhold ved asylmottak og campingplasser, støy og luftforurensning, grunn- og vannforurensning, badevann, drikkevann, legionella, radon og annen stråling, inneklima, tobakksskadeloven, skadedyr, hygieniske forhold på offentlig tilgjengelige steder, avfallsbehandling, husdyrhold m.m., tilsyn med salongvirksomheter (frisørsalonger, tatovering, hud- og fotpleie, solarier o.l.), generelt smittevern, sosiale miljøfaktorer, ulykkesforebygging og helse i planlegging, herunder innsamling av statistikkgrunnlaget til folkehelseoversikter.

Miljørettet helsevern IKS deltar i ulike fora i kommunene og samarbeider med etater og virksomhetsområder for å ivareta helsehensynet i ulike saker. Det blir foretatt felles tilsyn når dette er hensiktsmessig.

De løpende oppgavene genereres ved at virksomheten selv tar initiativ til tilsynsbesøk etter en risikovurdering og tid siden forrige tilsyn, etter meldinger/søknader fra nye virksomheter eller virksomheter som har ønske om å endre/utvide drift, samt nasjonale fokusområder/tilsynskampanjer. Det gjøres fortløpende risikovurderinger og prioriteringer av tilsynsoppgaver, og barnehager og skoler vil ha et stort fokus også framover.

Selskapet mottar også henvendelser og klager på støy, lukt og andre miljømessige forhold som kan påvirke helsa. Henvendelsene varierer fra klagesaker som krever omfattende saksbehandling, til spørsmål som besvares med råd og veiledning pr. telefon eller e-post.

3.2 Lover og forskrifter

Arbeidsoppgavene utføres iht. følgende lovverk:

- Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) 24. juni 2011 nr. 29
- Lov om vern mot smittsomme sykdommer (smittevernloven) 5. august 1994 nr. 55
- Lov om strålevern og bruk av stråling (strålevernloven) 12. mai 2000 nr. 36
- Lov om vern mot tobakksskader (tobakksskadeloven) 9. mars 1973 nr. 14
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningsaker (forvaltningsloven) 10. februar 1967, nr. 00
- Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) 19. mai 2006 nr. 16

og følgende forskrifter:

- Forskrift om miljørettet helsevern 25. april 2003 nr. 486

- Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. 1. desember 1995 nr. 928
- Forskrift om vannforsyning og drikkevann 22. desember 2016 nr. 1868
- Forskrift om skadedyrbekjempelse 21. desember 2000 nr. 1406
- Forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v. 6. mai 1998 nr. 581
- Forskrift for badeanlegg, bassengbad, badstu m.v. 13. juni 1996 nr. 592. Endringer ift. Legionella – ikrafttredelse fra 01.01.08
- Forskrift om strålevern og bruk av stråling 16. desember 2016 nr. 1659 (ikrafttredelse 01.01.17, 01.01.18 og 01.01.2020)
- Forskrift om fastsettelse av tvangsmulkt i medhold av lov om folkehelsearbeid 10. oktober 1988 nr. 836
- Forskrift om gjødselvarer m.v. av organisk opphav 4. juli 2003 nr. 951
- Forskrift om oversikt med folkehelsen 28. juni 2012 nr. 692
- Forskrift om smitteverntiltak mv. ved koronautbruddet (covid-19-forskriften) 27. mars 2020 nr. 470

3.3 Underlagsdokumenter

Mye brukte veiledere (listen er ikke uttømmende):

- Veileder for kommunens tilsyn med miljørettet helsevern (IS-2288)
- Miljø og helse i skolen. Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. (IS-2073)
- Miljø og helse i barnehagen. Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. (IS-2072)
- Veileder uteområder i skoler og barnehager – hvordan sikre kvalitet i utformingen? (NMBU, 2019)
- Veileder i miljørettet helsevern (IS-1104)
- Vannrapport 123 Forebygging av legionellasmitte – en veiledning (4. utgave) (ISBN 1503-2167)
- Veileder til Miljøverndepartementets retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442)
- Veileder for støyvurdering ved etablering av nærmiljøanlegg (IS-1693)
- Musikkianlegg og helse – veileder til arrangører og kommuner (IS-0327)
- Strålevern info 1:12, Radonmåling i skoler og barnehager
- Strålevern info 2:11, Radon i utleieleiligheter
- Lokale retningslinjer for natur- og friluftsbarnhager i Gjøvikregionen (2009)
- God oversikt – en forutsetning for god folkehelse (en veileder til arbeidet med oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer (IS-2110)
- Drikkevann i spredt bebyggelse og på hytta (Folkehelseinstituttet) ISBN 978-82-8082-645-9
- Skadedyrveilederen (Folkehelseinstituttet)
- Smittevern i barnehage og skole (Folkehelseinstituttet)
- Anbefalinger for praktisk inneklimatearbeid i barnehager og skoler (IS-2480)
- Den lille IK-hjelperen – Barnehager (MRHV 03.02.21)
- Faktaark om støy i barnehager og skoler (MRHV IKS 02/2016)
- Veileder til forskrift om strålevern og bruk av stråling. Veileder 3. (ISSN 1503-6804) (Revidert mai 2018)

- Veiledere og nettsider (Helsenorge, Folkehelseinstituttet, Helsedirektoratet m.m.) knyttet til covid-19

3.4 Målinger og prøveuttak

Miljørettet helsevern IKS har en del teknisk måleutstyr og har mulighet til å foreta følgende målinger ifm. tilsyn/henvendelser:

- inneklimateparametere som CO₂, temperatur og relativ luftfuktighet
- muggsopp i luft
- belysning
- elektromagnetiske felt
- pH og klorinnhold i bassengvann
- orienterende radonmålinger over en kortere periode
- orienterende støymålinger/ etterklangsmålinger

For øvrig benyttes Mjøslab IKS ifm. med analyse av aktuelle prøver.

4.0 Oversikt/gjennomgang av utførte arbeidsoppgaver

4.1 Koronapandemien

For å kunne bistå kommuneoverlegene med tilsyn og veiledning ifm. smittevern og fortløpende behandling av henvendelser har vi måttet legge mange ordinære arbeidsoppgaver til side under pandemien.

Ved innføringen av de strenge smitteverntiltakene i mars foretok Miljørettet helsevern IKS en tilsynsrunde i dagligvarebutikker og bensinstasjoner m.m. i kommunene for å se at smitteverntiltakene ble etterlevd. Noen dagligvarebutikker og utsalg uten kjedetilknypning hadde manglende etterlevelse av smittevernreglene.

Det ble gjort vurderinger av mulige sykehotell (fire overnattingssteder) for Gran og Lunner, og gjennomført tilsyn med restauranter/spisesteder og andre virksomheter under pandemien.

Gjøvik kommune har videresendt henvendelser til Miljørettet helsevern IKS som også har fått henvendelser som angår arrangementer og virksomheter på tvers av kommunene.

I løpet av pandemien var det ca. 300 hendelser relatert til covid-19 i Gjøvik kommune som det er gitt fortløpende svar på per e-post eller telefon. 160 av disse er besøk, som innebærer veiledning av virksomheter, tilsyn og befaringer både på dagtid og noe kveldstid, møter med virksomheter, utdeling av informasjonsmateriell og oppfølgende besøk. Ellers har det vært spørsmål om regelverk og retningslinjer, særlig om arrangementer, klager, ønske om befaringer med vurdering av lokaler. Bekymringsmeldinger om smittevern i apotek, treningssenter, frisør, kjøpesenter og ulike lokaler er fulgt opp – noen flere ganger.

Miljørettet helsevern har sendt ut fire pressemeldinger/rundskriv vedrørende smittevern (gjelder for alle kommunene i selskapet) og deltatt på møter vedrørende serveringssteder i Gjøvik kommune. Vi har et godt samarbeid med kommunikasjonsavdelingen i Gjøvik kommune, som har vært veldig hjelpelige med plakater og informasjonsmateriell på ulike språk. Det ble gjennomført tilsyn på alle campingplasser i kommunene og et utvalg solarier, og miljørettet helsevern har bidratt til oppfølging knyttet til sesongarbeidere i Ø. Toten.

Virksomheter har kontaktet oss med ønske om vurdering av lokaler mht. smittevern, bl.a. Gjøvik Tingrett, Skipladner og Gjøvik VGS.

I perioden mars-mai mottok kommuneoverlegene mange 'søknader om dispensasjon' fra regelverket. Dette har vært en misforståelse blant befolkningen. Kommuneoverlegen godkjenner ikke/gir ikke dispensasjon. Det er opp til hver enkelt å sørge for at regelverket etterleves.

I samme periode var det en del virksomheter som ikke var konkret beskrevet under helsemyndighetenes retningslinjer og som besøkes av hele regionen, blant annet klatreparker, travparker, bowlinghaller og lekeland. Med fortløpende dialog i fagrådet, kontakt med Helsedirektoratet og informasjonsdeling med kollegaer fra andre kommuner svarte vi ut henvendelser fortløpende. Det ble også henvist flere saker fra koronatelefonen i Gjøvik.

4.2 Skoler og barnehager

Selskapet utfører tilsyn og saksbehandling etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. Kommuneoverlegen i den enkelte kommune er delegert vedtaks- og godkjenningsmyndighet etter forskriften.

Miljørettet helsevern IKS deltar på møter og gir uttalelse til planer når det er endringer/ utvidelse av eksisterende eller nye barnehager og skoler. Når bygget er ferdig, foretar selskapet en ferdigbefaring og det gis, gitt at forholdene er tilfredsstillende, godkjenning etter forskriften.

Arbeid med å følge opp skoler og barnehager iht. forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. fortsetter kontinuerlig, og det gis veiledning knyttet til bl.a. risikovurdering, rutiner og internkontroll i virksomhetene.

Lunner kommune ble formelt medlem i Miljørettet helsevern IKS fra den 01.04.19, og ønsket prioritering av tilsyn med barnehager og skoler. MRHV arrangerte informasjonsmøte for styrerne i barnehagene og startet opp med tilsyn ved barnehagene i 2019. På grunn av pandemien ble planlagte tilsyn utsatt, men startet opp igjen i oktober 2020. Tilsynene tok utgangspunkt i egenmeldingsskjemaet som er utfylt av styrer i barnehagen. Alle tilsynene i barnehagene har vært fysiske med møte og befaring av inne- og uteområdene. MRHV har også gjennomført inneklima- og belysningsmålinger i barnehagene.

I Nordre Land ble det høsten 2020 gjennomført en omfattende tilsynsrunde i barnehagene. I fire barnehager som ikke hadde tilsyn i 2019, ble det gjort en full gjennomgang etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. etter ønske fra barnehagemyndigheten. Det ble også utført belysnings- og inneklimamålinger i alle barnehagene. Leder for eiendomsavdelingen har deltatt ved de fleste tilsynene i tillegg til styrer, og verneombud og renholdsleder har også blitt invitert. Én barnehage i kommunen mangler fortsatt godkjenning etter forskriften. I Nordre Land er det også gjennomført befaring av midlertidige skolelokaler og gitt uttalelse til planer for renovering av en skole.

I Søndre Land ble en ny barnehage godkjent etter forskriften. En ny barnehage ble også godkjent etter forskriften i Østre Toten.

Det er gjennomført oppfølging av radonmålinger ved flere fylkeskommunale bygg/skoler.

Planlagt prosjekt vedrørende risikovurdering og sikkerhet i 2020 ble ikke gjennomført pga. pandemien, men det ble gjennomført prosjekt vedrørende smittevern i barnehager i S. Land,

V. Toten, N. Land og Gjøvik. Funn fra prosjektet viste at barnehagene har gode rutiner for å ivareta smittevernet.

De fleste barnehagene og skolene er godkjent, men noen mangler fortsatt godkjenning etter forskriften. Manglende godkjenning vil innebære at virksomheten får nærmere oppfølging fra tilsynsmyndigheten, og manglende godkjenning kan være stansingsgrunn hvis manglene vedvarer i lang tid eller forverres.

4.3 Andre arbeidsoppgaver

4.3.1 Asylmottak

Miljørettet helsevern har hatt fokus på tilsyn med asylmottak i perioden 2015-2018. I 2020 ble det foretatt tilsyn i noen boliger som benyttes av Østre Totens desentraliserte mottak. Tre ganger har UDI varslet nedleggelse av mottaket. Driften består likevel. Nå forholder mottaket seg til en kontrakt som går ut 30.06.21.

4.3.2 Legionella

Det blir gitt generelle råd og informasjon om legionellaforebygging ved henvendelser direkte og ved tilsyn. Alle oppfordres til å gjennomføre en risikovurdering av sine anlegg og iverksette aktuelle tiltak ut fra veileder om forebygging av legionellasmitte fra Folkehelseinstituttet.

4.3.3 Badeanlegg og lignende

Miljørettet helsevern IKS foretar stikkprøver av badevannskvaliteten og oppfølging av internkontrollsystemet ved regionens svømmebasseng. Svømmeanleggene har vært delvis stengt i 2020 pga. pandemien, men det er gjennomført tilsyn også med fokus på smittevern ved Totenbadet og Otium spa, Spåtind og privat institusjon på Ø. Toten. Et basseng mottok vedtak om stenging.

De fleste bassengene har tilfredsstillende vannkvalitet, men noen anlegg har sviktende internkontroll med mangelfull dokumentasjon på prøveuttak og avvikshåndtering. Ved avvikende badevannskvalitet skal virksomheten selv ha rutiner og ta ansvar for å stenge bassenget for publikum til forholdene er rettet.

4.3.4 Badevanns- / vassdragsovervåkning

I løpet av sommeren ble det foretatt rutinekontroll av badevannet ved de mest besøkte badeplassene i kommunene. Ved Fastland friluftsbad på Gjøvik kontrolleres vannkvalitet og siktedyp ukentlig gjennom sommeren. Vannkvaliteten var god her hele sommeren.

Det ble tatt 1-3 prøveuttak ved badeplasser ved Mjøsa og andre badeplasser, men hyppigere (hver uke) ved Fastland. Resultatene viste god vannkvalitet bortsett fra to prøveuttak med mindre god vannkvalitet og ikke akseptabel kvalitet i badedam ved Sveastranda i Gjøvik og mindre god vannkvalitet ved Veltmannåadammen i V. Toten. Dette trolig pga. fugler og/eller dårlig sirkulasjon i vannet. Toalettforhold og hygieniske forhold ved badeplassen sjekkes også ifm. prøveuttak.

På oppdrag fra NIVA blir det tatt ut vannprøver i Lena-elva ved Skreia Travbane og Hunnselva ved utløpet til Mjøsa ca. hver 14. dag gjennom året. Prøvene analyseres kjemisk (fosfor og nitrogen) og bakteriologisk (termotolerante koliforme bakterier)

4.3.5 Salongvirksomheter (tatovører, frisører, hudpleie, fotpleie, solarier m.m.)

Ifølge forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v. skal virksomheter som foretar tatovering og hulltaking godkjennes av kommunen.

Salongvirksomheter har vært stengt deler av året, men det ble gjennomført tilsyn i noen nyoppstartede virksomheter hvor det er krav til godkjenning av lokalene.

Lokaler som benyttes til frisør-, hud- og fotpleie (herunder solarier), hvor det ikke er penetrering av huden, har meldeplikt etter denne forskriften. Melding skal sendes miljørettet helsevern før oppstart ved nyetablering og større ominnredninger. Meldingen registreres og vi vurderer om det er behov for oppfølging, men dette er ikke en prioritert oppgave.

Miljørettet helsevern IKS fører tilsyn med solarievirksomheter etter to forskrifter; én som regulerer selve solseengene, hvilke rør som kan benyttes og merking av lokalet (forskrift om strålevern og bruk av stråling), og én som regulerer selve lokalet mht. ventilasjon, sanitære forhold m.m. (forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v.). Informasjon mht. covid-19 ble sendt ut ifm. gjenåpning og det ble gjennomført tilsyn.

Det er med jevne mellomrom landsomfattende tilsynskampanjer i regi av Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA). Det var planlagt ny tilsynskampanje i 2021. Denne er utsatt til 2022. Nye solarier og solarier med endringer/avvik følges opp ved behov.

4.3.6 Radon

Miljørettet helsevern mottar radonspørsmål om sannsynlig forekomst og forespørsel om målinger fra virksomheter og privatpersoner. Det ble i slutten av 2011 inngått en felles innkjøpsavtale med Eurofins Radonlab, med gunstig pris på radonmålinger for virksomheter og privatpersoner i regionen. Denne er videreført i 2020. Det er utarbeidet en radonbrosjyre om tilbudet og informert om tilbudet til eierkommunene og media.

Det anbefales at tiltak alltid bør utføres når radonnivået i ett eller flere oppholdsrom overstiger 100 Bq/m^3 , og at alle bygninger bør radonmåles regelmessig og alltid etter ombygninger. Det finnes useriøse aktører som tilbyr måling og/eller utbedringer for en relativt høy pris. Ofte er tilbud om vurdering og omfang av utbedringer ikke i samsvar, men overdrevet sammenlignet med målte verdier. Det blir jevnlig publisert informasjon om dette på vår hjemmeside og Facebook-side da det er viktig at denne informasjonen når ut til publikum.

4.3.7 Drikkevann

Mattilsynet har hovedansvaret for oppfølging og tilsyn med vannverk. Miljørettet helsevern IKS får henvendelser om vannkvalitet og hygieniske forhold knyttet til privat vannforsyning, og gir da informasjon og veiledning til disse og vurderer disse i samarbeid med Mattilsynet, Mjøslab IKS, VAR eller landbruksavdelingen i kommunen. Ny drikkevannsforskrift i 2017 innebærer blant annet større ansvar for små vannforsyningssystem, f.eks. hyttegrender og der få husstander deler vannforsyning.

4.3.8 Inneklima

Miljørettet helsevern mottar gjennom året henvendelser vedr. inneklima i offentlige bygg (arbeidsplasser) og private boliger. Dette er ikke lovpålagte oppgaver, men etaten har gitt råd og veiledning, samt i noen tilfeller foretatt fukt- og muggsoppmåling hvis det er ønske fra helsestasjon, barnevern e.l. De som ønsker muggsoppmåling innendørs henvises til Mjøslab IKS.

I Gran ble det gjennomført befaringer på to steder med omfattende problemstillinger vedr. inneklima (vegstasjon, hjelpemiddelsentral og barrierevaskeri) hvor Miljørettet helsevern IKS gjennomførte oppdrag og skrev rapporter i forbindelse med dette.

4.3.9 Tilsynsprosjekt utleieboliger

I 2019 ble det gjennomført et tverrfaglig pilotprosjekt med tilsyn i utleieboliger i Gjøvik kommune. Bakgrunnen for prosjektet var en økning i antall henvendelser fra leietakere som klager på inneklima, blant annet ventilasjon, fukt, mugg og luftkvalitet. Det var planlagt å videreføre prosjektet i 2020, men dette er utsatt pga. pandemien.

4.3.10 Støy og luftforurensing (lukt)

Miljørettet helsevern har også i 2020 mottatt henvendelser om og klager på støy og luftforurensning, herunder vifter, ventilasjonsanlegg og trafikk på industriområde. Mange av støysakene har vært av en spesiell karakter, og ofte er støyens karakter mer avgjørende for sjenansen enn den lydstyrken som kan måles. Støyklager på industri og annen virksomhet behandles ofte i samarbeid med Statsforvalteren og planavdelingen i kommunen.

4.3.11 Slam/gjødsel

Miljørettet helsevern skal gi uttalelse iht. forskrift om miljørettet helsevern, til spredning og lagring av kloakkslam. I 2020 ble det gitt slike uttalelser i Vestre Toten. Det ble mottatt klager på lagring av talle og gjødsel.

4.3.12 Skadedyr

Miljørettet helsevern har også mottatt henvendelser om biller, rotter og andre skadedyr og har gitt veiledning i forbindelse med dette.

4.4 Helse i plan

Miljørettet helsevern har avgitt flere uttalelser/innspill til reguleringsplaner og byggesaker for å poengtere ulike helsehensyn som bør ivaretas. Informasjon om regelverket innen miljørettet helsevern; støy, lukt- og luftforurensing, sikkerhet, stråling m.m. er vanlig å påpeke i slike uttalelser.

Det er nyttig å bli involvert tidlig i planprosesser, og miljørettet helsevern ønsker å delta mer aktivt på denne arenaen. Miljørettet helsevern ønsker å bli involvert så tidlig som mulig i planprosessen. Vestre Toten kommune og Søndre Land kommune har et eget areal- og helseforum hvor kommuneoverlegen og representant fra Miljørettet helsevern deltar.

4.5 Samarbeid

4.5.1 Samarbeid med Mattilsynet

Det er faste samarbeidsmøter mellom miljørettet helsevern/ kommuneoverlegene og Mattilsynet med drøfting av felles problemstillinger og vedlikehold/revidering av eksisterende samarbeidsavtaler og rutiner. Det blir også foretatt felles tilsyn ved behov, bl.a. ved barnehager, skoler, campingplasser og vannverk.

4.5.2 Folkehelseoversiktsgruppe

Det er etablert en koordineringsgruppe som er tverrfaglig sammensatt hvor det utveksles erfaringer og deles ideer om folkehelseoversiktsarbeidet i kommunene. Gruppen har hatt jevnlig møter hvor Innlandet Fylkeskommune og NTNU har deltatt.

Miljørettet helsevern har tidligere mottatt midler fra tidligere Oppland Fylkeskommune til å arrangere seminar. Den 10.03.20 arrangerte helseoversiktsgruppa og fylkeskommunen gratis fagdag for kommunale ledere og ansatte, politikere, frivillige organisasjoner m.m. med «attraktive lokalsamfunn» som overordnet tema.

Det skal utarbeides et samlet oversiktsdokument (folkehelseoversikt) hvert fjerde år som skal ligge til grunn for det langsiktige systematiske folkehelsearbeidet i hver enkelt kommune. Avdelingsingeniør ved Miljørettet helsevern IKS samler inn og gjør den årlige oppdateringen av statistikkgrunnlaget for folkehelseoversiktene i deltakerkommunene. Valg av fokusområder og videre arbeid med folkehelse forgår i den enkelte kommunen.

4.5.3 Kurs og faglige nettverk

Miljørettet helsevern IKS deltar på nettverksmøter for dem som arbeider med miljørettet helsevern i kommunene i Akershus (og Oslo) (MIA-nettverket). Møtene gir relevant informasjon fra sentrale instanser om aktuelle saker innen miljørettet helsevern. Det ble gjennomført et møte i mars før pandemien. Det avholdes også jevnlig møter med kollegene i Mjøsområdet. Det har i 2020 i tillegg til et fysisk møte 09.03.20 vært gjennomført møter på Teams. Fire ansatte deltok på fagdag «Vi bygger Innlandet» i januar. Under pandemien ble det lite kurs og faglig oppdatering utover en løpende oppdatering i nødvendig kunnskap for å bidra med covid-19-tilsyn og enkelte webinar som den ansatte selv valgte.

5.0 Informasjon til eierkommunene

Årsrapporten sendes kommunenes postmottak og deles ut til styret/representantskapet og andre interesserte, samt legges ut på selskapets hjemmeside www.mrhv.no.

Kommuneoverlegen og Miljørettet helsevern IKS pleier også å holde en felles presentasjon for kommunestyrene i hver valgperiode. Presentasjon i Gjøvik og Søndre Land ble gjennomført høsten 2020.

Miljørettet helsevern IKS har gjennom året vært nevnt i media i saker som angår tilsyn med covid-19, badevannskvalitet m.m.

Gjøvik 27.04.21

Randi Haugen

Daglig leder